

Sp bygger mur der vi trenger bru

Av Lars Haltbrekken, leder Norges Naturvernforbund

- Miljøbevegelsen hyller Petter Stordalen og gjør han til miljøhelt, mens de utpeker norske sauebønder som miljøverstinger.

Kraftsalven som kom fra Senterpartiets nestleder i Klassekampen 28 juli er et tabloid og totalt feilaktig bidrag som bare er egnet til å øke konflikten i en sak som trenger bruer, ikke flere murer. Sp-nestlederen graver med sin usaklighet dypere skyttergraver. Selv om det stunder mot valg burde vi kunne forvente en viss grad av seriøsitet og ansvarlighet selv fra ivrige stortingskandidater. Vi har aldri påstått at rikingers livsstil er bra for miljøet selv om de kjøper klimakvoter, eller at sauebønder er miljøverstinger. Hvor har Slagsvold Vedum dette fra?

Norske bønder og miljøvernere har mye til felles. Det er overhodet ikke slik at norske sauebønder er miljøverstinger, tvert imot. Sau basert på utmarks ressurser er en miljøvennlig måte å produsere mat på. Mens mennesket konkurrerer med grisen og kyllingen om matfatet, konkurrerer vi ikke med sau og storfe, så lenge de benytter utmarks ressurser. Sauen og kua kan spise gress, det kan ikke vi. Men vi kan spise kornet som grisen og kyllingen spiser. Selv om sau kanskje har et noe høyere utslipp av klimagasser enn gris og kylling, er det i et helhetlig miljøperspektiv riktig å produsere sauekjøtt i gresslandet Norge.

Norsk matproduksjon blir viktigere og viktigere i en stadig varmere verden. Klimaendringene kan få dramatiske konsekvenser for verdens matproduksjon. De store matvareproduserende områdene i verden kan bli sterkt skadelidende av et stadig varmere klima. Landbruksproduksjonen kan i noen regioner i Afrika synke med 50 prosent og med 30 prosent i Sentral og Sør-Asia innen 2050. Opprettholdelse av norsk matproduksjon blir svært viktig. Og det blir viktig å produsere riktig mat. Økt grise- og kyllingproduksjon vil ikke bare ta mat fra mennesker, det vil også gjøre det vanskeligere å redusere det totale kjøttforbruket. Det vil være mindre korn tilgjengelig for menneskene siden mer må gå inn i kjøttproduksjonen. Det må dessverre legges til at forbruket av korn også øker i det røde kjøttholdet, noe som er med på å underminere fordelene denne produksjonen har.

Den største trusselen mot norsk landbruk er i dag lav lønnsomhet, ikke rovdyr. Norges Naturvernforbund bidrar gjerne til å øke lønnsomheten i norsk landbruk. Vi mener det er helt avgjørende at Norge er i stand til å produsere mest mulig av sin egen mat i en verden med stadig flere munner å mette, og med et klima i endring som vil føre til redusert matproduksjonen i store deler av verden. Norske matvarepriser er altfor lave. Mens 40 prosent av inntektene for noen tiår siden gikk til mat går bare i overkant av 10 prosent til mat i dag. Miljøvernere og bønder bør inngå mektige allianser, men da kreves det at vi kan respektere hverandres ulike syn i noen saker.

Ulven, gaupa, jerven og bjørnen, fire fantastiske dyr som alle er truet av utryddelse og fredet, har igjen fått prege sommerens avisspalter. De som har lest avisene i sommer må sitte igjen med det inntrykk at det er rovdyra som truer folk inn til byene hvor de kan søke tilflukt i asfaltjungelen, og som setter inn nådestøtet mot norsk landbruk.

Dette er svært langt fra virkeligheten. I 2007 var det kun 16 prosent av saueeierne som søkte om erstatning for tap av sau pga av rovdyr. For de det gjelder er dette dramatisk, men i det store bildet blir trusselen fra de få norske ulvene og de andre rovdyra liten, når større ulver på verdensarenaen som WTO melder seg. Allikevel får den store WTO ulven liten oppmerksomhet i forhold til rovdyrene.

At ulven og de andre rovdyra er den største årsaken til at det legges ned sauebruk og at vi må importere stadig mer mat fra land på den andre siden av kloden, holder ikke vann. Nedgangen i saueholdet er nemlig størst i de fylkene som har færrest rovdyr og der det tas lite sau av rovdyr. Det er flere grunner til at folk gir opp å drive med sau, noen gir nok opp fordi de ikke orker å hente ned flere døde dyr som er spist av rovdyr, men dette er bare en bitteliten del av forklaringen på nedgangen. Først og fremst er det den dårlige lønnsomheten i landbruket som er årsaken til nedgangen.

Både Storting og Regjering har i likhet med mange andre lands regjeringer vedtatt at vi skal stanse tapet av artsmangfoldet i Norge innen 2010. Vi har en internasjonal forpliktelse til å ta vare på rovdyra. Foreløpig går dette svært dårlig. Blant annet fordi vi ikke har klart å ta vare på våre fire store rovdyr på en skikkelig måte. Bare på ett år nærmest halverte vi antall ulv i landet, og rovdyrene er mer eller mindre rettsløse.

Fellingstillatelser er gitt over en lav sko de siste årene, ofte på tynt grunnlag. I tillegg er det høye jaktkvoter og dessuten mange ulovlige fellinger. Å klage nytter sjelden. Ofte avgjøres klagen flere måneder etter at dyret er skutt og begravd. En lignende mangel på rettsbeskyttelse skal man lete lenge etter. I år ga miljøvernministeren oss medhold i at det skulle vært skutt færre gauper i Hedmark enn de som ble skutt. Problemet for gaupa var at hu ble benåda etter sin død.

Et av de tiltakene som virkelig kunne fått ned tapstallene ble dessverre avvist av regjeringen under Soria Moria- forhandlingene. I stedet for å betale ut erstatningene i ettertid, etter påvist eller antatt rovdyrskade, skulle bøndene få utbetalingen i forkant. Pengene som ble utbetalt ville stimulert til å sette i verk forebyggende tiltak for å redusere tapene. Dess flinkere man var til å gjøre dette, dess bedre ville man komme ut økonomisk. Man belønnes for å ta vare på liv, i stedet for å få erstatning for døde dyr. Heldigvis har miljøvernministeren fremmet forslaget pånytt nå i sommer. Forslaget som fremmes igjen ble forøvrig vedtatt av Stortingsflertallet i forbindelse med rovvilt forliket fra 2004.

Rovdyra er en naturlig del av vårt naturmangfold og har sin selvsagte rett til å eksistere der. Samtidig er dyrehold i utmark viktig for å øke Norges evne til å bli selvforsynt med mat. I tillegg ivaretar utmarksbeite det verdifulle biologiskemangfoldet/naturmangfoldet som kulturlandskapet inneholder. At dette betyr konflikter er noe vi må leve med. Sannsynligvis vil vi aldri få en helt konfliktfri rovdyrpolitikk i dette landet. Men den uenigheten burde være til å leve med. Det innebærer imidlertid at begge parter må ta ansvar for å føre debatten på et saklig nivå. Nestlederen i Senterpartiet gjør det motsatte gjennom sitt utspill i Klassekampen.